

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.

Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

O cetate pe care n'o „predăm”: școala confesională.

(Urmare din Nr. 28 și fine.)

Dacă azi plutește în apele noastre curate naționale, ca mâne ar putea ajunge în cele negre, sarbede socialiste, ...internationale. Și iarăși dacă azi dela Resort vine ordin să se înceapă, și sfârșească prelegerile cu „Tatăl nostru” cine ne-ar putea garanta că mâne nu ar veni tot de acolo poruncă să fie scos „Tatăl nostru” și „Născătoarea” din școală — fiind ele „afaceri private ale omului”? Față de aceasta nestatornicie primejdioasă de curente — din școala de lângă biserică numai un curent sănătos și neschimbat va curge mereu: curentul *național-moral*, tăria noastră de eri, de azi, și de mâne.

Cu deosebită vehemență, cu eșiri violente au mai accentuat învățătorii — pentru statificare — libertatea, emanciparea de sub „controlul popilor”. Fie siguri învățătorii, micul control de azi îl vor avea mai mare mâne la stat — „când îi vor controla și siciera” oamenii administrației. Nici cu „libertatea” visată de ei nu se vor întâlni acolo. „Institutorii” de mâne vor trebui să sară cu guvernele și oamenii, ce se vor schimba acolo, în toate apele și curente. Iată deci nici avantajii „intelectuale” nu spriginesc trecerea învățătorilor — în schimb trecând la stat ar perde moșteniri câștigate și lăsate de înaintașii lor.

Trecerea lor la stat ar însemna că-și smulg rădăcinile ce-i leagă de popor, încrederea lui, iubirea lui de azi.

Dacă noi preoții și învățătorii am fost și suntem conducătorii firești și încrezuți ai poporului cauza e rădăcina, cu care suntem *legați prin biserică de popor*.

„Părintele” s'a rugat din altar, „dascălul” a răspuns din strană și poporul a simțit, a cântat cu noi. „Institutorul” de mâne nu va mai fi acest dascăl de eri și de azi. Intre „dascălul” de azi care ține strana, învață „Credeul” „Născătoarea” în școală, cântă cu băeții în biserică și între „institutorul” de mâne este, va fi o prăpastie, care smulge rădăcini istorice și departă de popor. Un rol istoric cântat de toți poeții noștri, o aureolă plină de mândrie a avut dascălul român — trecând la stat va perde această glorie și din rolul istoric de dascăl român va ajunge un institutor funcționar.

Dar va răspunde cineva, înzadar toate raționările: mulți, foarte mulți învățătorii ne vor lăsa pe noi și școala confesională.

Ce vom face cu școala? Congresul a dat răspunsul cel mai corect: cetatea e a noastră, e istorică, nu o predăm, o ținem mai departe — chiar în interesul statului.

Învățătorii ar fi putut prevedea această hotărâre.

Cererea lor cu „statificarea tuturor școalelor confesionale” a fost pusă greșit — întrucât școala, clădirea ei, e a bisericii, e ridicată din jertfele ei — în consecință, ea singură poate dispune asupra ei. Pe bază logică învățătorii puteau cere trecerea lor, eșirea lor din cetate, dar spargerea cetății nu.

Dar ce vom face cu cetatea dacă ni se duc generalii ei, învățătorii? Nu ni se duc toți. Cei mai mulți rămân acolo unde au un loc și un rost istoric, rămân acolo unde și îndemnul înaintașilor strigă să rămână. Locul celora ce să duc, sau nu îi avem, îl vom ținea noi cum vom putea, până vom ridica alți dascăli.

Articolul meu îl scriu din colbul, școalei confesionale, din mijlocul celor 80 de băeți — unde țin ca învățător provizor slujba învățătorilor ce ne au părăsit. Și voi mai ținea slujba aceasta, voi mai ținea-o cu ceilalți mulți frați preoți ai mei, până când ne vom face ajutor.

De câte ori văd școala confesională, de câte ori intru în ea, am impresia că intru în o cetate. Ce vină are această cetate ca să o spargem? Una singură. E bătută de vânturi dușmane, ici coala abia a scăpat proptită.

Ea trebuie acum refăcută. Din cuibul bătut de atacurile dușmanilor trebuie să răsară acum un palat frumos și strălucitor — car pe „bătrânul dascăl” ce a stat acolo „uscătiv” „cu a lui haină ruptă'n coate” (Eminescu) veacuri dearândul, trebuie să-l ridicăm, să-l răsplătim cu priosință.

Preste tot de câte ori am auzit, am cetit despre cererile învățătorilor cu „statificarea”, m'am gândit și mă gândesc cu regret, că aproape toată afacerea a pornit din personalitățile, din raportul ce să află tulburat în unele locuri între preot și învățător. Mulți din învățătorii au dus aceste personalități, le-au lăsat să răsufle pela congrese și din ele s'au înfiripat „resoluții” și „principii”. — Socot că e o mare greșală orice neînțelegere, „ruptură” dintre

noi. Admit că sunt greșale și oameni greșiți și din o parte și din alta. Dar pentru acestea nu trebuie să cerem „rupere” ci „purificare”.

În vremea robiei am stat lângă olaltă, ne strângeam cătră olaltă de câte ori dușmanul ne lovea biserică și școala. Ne sfătuiam amărâți și îngrijați ce-i de făcut.

Și acum cu vremile schimbate laolaltă trebuie să fim, laolaltă cu congresele, cu sfăturile, cu cererile. Dacă nu-i, dacă n'a fost așa, puteți bine vedea și băga deseama toți, că de răul nostru a tuturoră ne sunt cărările, cari ne departă pe unii de alții. Jertfele noastre de eri încep a ni să uita, alții ne iau înainte și ca mâne de noi nu va mai fi lipsă numai să scoatem poporul la adunări, la alegeri și la parăzi etnografice.

Să ne apropiem cu iubire, cu înțelegere unii de alții — altcum alții pe delături fac milioane și rād de noi, cari facem mereu jertfe și ...datorii (de bani).

Vidra de sus, la 10 Martie 1920.

Iosif Trifa, preot.

1909/1920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

În scopul distribuirii ajutorului lunar de scumpete și adausului familiar pe pătrarul 3. (Iulie-Septembrie) a. c. apoi a ajutorului de vestminte pe întreg anul 1920 având lipsă de datele referitoare la preoțime și la situația lor familiară, provocăm și îndatorăm On preoțime să înainteze aceste date oficiului protopopesesc conernent imediat după primirea acestui ordin; iar Prea On. officii protopresbiterale sunt poftite să compună de urgență pe baza datelor primite conspectul general al preoților în ordinea alfabetică a comunelor bisericesti dinpreună cu datele referitoare la starea lor familiară stabilind pentru fiecare preot în funcțiune ajutorul de scumpete și adausul familia: pe pătrarul 3. al anului curent apoi ajutorul de vestminte pe întreg anul 1920.

Adausele familiare de 400 lei pentru soție și fiecare copil se solvesc dela începutul pătrarului de an, în care s-a născut copilul și numai după copii minoreni și neprovăzuți. adecă fără știndii sau venit propriu de 1200 cor. După soție însă nu dela începutul pătrarului, în care s-a încheiat căsătoria ci dela începutul pătrarului următor. Întrucât însă soția ocupă o funcțiune publică, învățătoare etc. nu se va putea plăti adaus familiar după aceasta.

Ajutorul de vestminte de 500 lei pentru

